

Solgun ve hastalıklı ve kırılgan, onu tanımlamak için hep kullanılagelmemiş miydi?

SUSAN SONTAG

Böyle
Yaşıyoruz
Artık

ÇEVİRİ: CEM AKAŞ

SUSAN SONTAG
BÖYLE YAŞIYORUZ
ARTIK

Can Modern
Kısa Modern / 11

Böyle Yaşıyoruz Artık, Susan Sontag
The Way We Live Now

Bu öykü ilk kez 1986 yılında *The New Yorker* dergisinde yayımlanmıştır.

Bu edisyonda kaynak alınan baskı: Jonathan Cape, 1994.

© 1986, Susan Sontag

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu kitabın Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mart 2020, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

İngilizce aslından çeviren: Cem Akış

Dizi editörü: Emrah Serdan

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

İç baskı ve cilt:

Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-4237-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750742378

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

SUSAN SONTAG
BÖYLE YAŞIYORUZ
ARTIK

Uzun öykü

İngilizce aslından çeviren: Cem Akış

Susan Sontag'ın

Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Ben, Vesaire, 1988

Yanardağ Sevdalı, 2000

Amerika'da, 2015

Metafor Olarak Hastalık - AIDS ve Metaforları, 2015

SUSAN SONTAG, 1933'te New York'ta doğdu. Çocukluğu Tucson, Arizona ve Los Angeles'ta geçti. On beş yaşındayken California Üniversitesi'ne girdi. Bir yıl sonra Chicago Üniversitesi'ne geçiş yaptı ve 1951'de mezun oldu. Çalışmalarını Harvard Üniversitesi'nde sürdürdü ve felsefe doktorası yaptı. 1957-1958 yıllarında Paris Üniversitesi'nde çalıştı. Daha sonra Amerika'ya dönerek Sarah Lawrence, City University New York ve Columbia gibi üniversitelerde felsefe ve din tarihi dersleri verdi. 60'lı yıllar boyunca *The New York Review of Books*, *Commentary* ve *Partisan Review*'da birçok denemesi yayımlandı. Film senaryoları yazan ve yönetmenlik de yapan Susan Sontag'ın denemeleri arasında *Sanatçı: Örnek bir Çilekeş*, *Fotoğraf Üzerine* ve *Başkalarının Acısına Bakmak* sayılabilir. *Yanardağ Sevdalısı*, *Amerika'da*, *Rüyaların Esiri* ve *Ölüm Tüneli* adlı romanları dışında *Ben*, *Vesaire* adlı bir de öykü kitabı vardır. Sontag 2004'te New York'ta kanserden öldü.

CEM AKAŞ, 1968'de Mannheim'da doğdu. Kimya mühendisliği, siyaset bilimi ve Türkiye tarihi eğitimi aldı. Yayıncı olarak çalışmanın yanı sıra, roman, öykü ve deneme yazıyor, Woody Allen'dan Sir James Frazer'a, J.D. Salinger'dan Hanif Kureishi'ye kadar çeşitli yazarların yapıtlarını çeviriyor. Başlıca çevirileri: *Kendi Yazdıkları* (John Lennon, 1991), *Kalp Taşları* (Ruth Rendeli, 1991), *Böyle Yaşıyoruz Artık* (Susan Sontag, 1995), *Orta Sıklet Evlilik* (John Irving, 1996), *Eşsiz Hazlar* (Harry Mathews, 2000), *Borges'in Evinde* (Alberto Manguel, 2002), *Düşünce ve Tartışma Özgürlüğü Üzerine* (John Stuart Mill, 2019).

İlk başta yalnızca kilo kaybediyordu, yalnızca biraz rahatsız hissediyordu kendisini, dedi Max Ellen'a, Greg'e bakılırsa doktorundan randevu da almamıştı, çünkü hemen hemen aynı tempoda çalışmayı sürdürebiliyordu, ama Tanya'nın da belirttiği gibi sigarayı bıraktığı doğrudur, ki bu da korktuğunu gösterir, ama aynı zamanda, sağlıklı olmayı ya da belki yeniden birkaç kilo almayı, ayrımsadığından daha fazla istediğini de gösterir, dedi Orson, çünkü duvarlara tırmanacak gibi olduğunu (böyle derler, değil mi?) ve canının hiç sigara çekmediğini şaşkınlıkla fark ettiğini ve ciğerlerinin yıllardan beri ilk kez ağrımayan oluşunun büyük bir haz verdiğini ona söylemişti, diye sürdürdü Tanya. Ama iyi bir doktoru var mıydı, Stephen bunu bilmek istiyordu, çünkü üzerindeki baskı sona erdikten ve Helsinki'deki konferanstan döndükten sonra sağlık kontrolüne gitmemek, o sırada kendisini daha iyi hissetse bile delilik olurdu. Ve Jan'a itiraf ettiği gibi gerçekten de korkmasına karşın, gideceğini söylemişti Frank'e, hem artık

kim korkmazdı ki, yine de yakın zamana dek, garip değil mi, endişelenmediğini Quentin'e yeminle söylemişti, yalnızca son altı aydır yerleşmişti ağzına paniğin o metalik tadı, çünkü ciddi bir şekilde hastalanmak, ancak başka insanların başına gelen bir şeydi, normal bir yanılısma demişti Paolo'ya, eğer insan otuz sekizine gelmişse ve hiçbir ciddi hastalığa yakalanmamışsa; Jan'ın da doğruladığı gibi, bir hastalık hastası değildi o. Tabii endişelenmemek çok zordu, herkes endişeleniyordu, ama paniğe kapılmak doğru olmazdı, çünkü Max'ın Quentin'e belirttiği gibi, bekleyip ummaktan, bekleyip dikkatli olmaya başlamaktan, dikkatli olmak ve ummaktan başka hiçbir şey yapamazdı insan. Ve eğer gerçekten hastaysa bile umut kesmemek gerekirdi, hastalığın kaçınılmaz ilerleyişini durdurmayı vaat eden yeni tedaviler vardı, araştırmalar ilerliyordu. Herkes herkesle haftada birkaç kere konuşuyordu anlaşılabilir, gelişmeleri öğrenmek için, telefon başında hiç bu kadar çok zaman harcamamıştım, dedi Stephen Kate'e, son haberleri ileten iki-üç telefon aldıktan sonra yorgun düştüğümde, biraz dinlenmek için telefonu fişten çekmek yerine, başka bir dostun ya da tanıdığın numarasını tuşlayıp haberleri ona aktarıyorum. Bu konuyu bu kadar çok düşünmemin doğru olduğundan emin değilim, dedi Ellen, kendi nedenlerinden kuşku duyuyorum, alışmaya, heyecan duymaya başladığım garip bir şey var, şu ünlü fırtına sırasında Londra'daki insanlar da böyle hissetmiş olmalı. Bildiğim kadarıyla ben tehlikede değilim, ama insan bilemiyor işte, dedi Aileen. Bu tümüyle beklenmedik bir şey, dedi Frank. Ama bir doktora gözükmesi gerekmez mi, diye üsteledi Stephen.

Dinle, dedi Orson, insanları kendilerine bakmaya zorlayamazsın, hem neden en kötü olasılığı düşünüyorsun ki, yalnızca yorgun düşmüş de olabilir, insanlar sıradan hastalıklara hala yakalanıyor, korkunç hastalıklara, neden illa o hastalık olduğunu varsayıyorsun. Ama benim emin olmak istediğim tek şey, dedi Stephen, seçenekleri kavrayıp kavramadığı, çünkü insanların çoğu kavramıyor, doktora gitmemelerinin ya da test yaptırmamalarının nedeni de bu, yapılacak bir şeyin olmadığını sanıyorlar. Ama yapılacak bir şey var mı, demişti Tanya'ya (Greg'e bakılırsa), yani doktora gitsem elime ne geçecek; gerçekten hastaysam yakında anlaşılır, dediği söyleniyordu.

Hastanedeyken morali düzelmiş gibiydi, Donny'ye göre. Son aylarda olduğundan daha neşeliydi, dedi Ursula, kötü haber de Ira'nın demesine bakılırsa onu neredeyse rahatlatmıştı, Quentin'e göreyse tam anlamıyla beklenmedik bir darbe olarak gelmişti, ama bütün dostlarına aynı şeyi söylemesini bekleyemezsiniz, Ira'yla ilişkisi, Quentin'le olan ilişkisinden öyle farklıydı ki (bu Quentin'in görüşüydü, aralarındaki dostluktan gurur duyuyordu), belki de Quentin'in onu ağlarken gördüğünde dağılmayacağını düşünüyordu ama Ira, onun her birine böylesine farklı davranmasının nedeninin bu olamayacağına diretiyordu, belki de Ira'yı gördüğü anda, duyduğu dehşet azalmıştı, yaşamı için savaşmak adına bütün gücünü seferber ediyordu, buna karşın Quentin çiçeklerle çıkageldiğinde umutsuzluğa yenik düşmüş bir haldeydi, hem zaten çiçekler, Quentin'in söylediği gibi, onun moralini bozuyordu, çünkü hastane odası çiçeklerle tıka basa dolmuştu, o odaya tek bir çi-

çek daha sokamazdınız, biraz abartıyorsun bence, dedi Kate gülümseyerek, çiçekleri herkes sever. Eh, böyle bir zamanda kim abartmaz ki, dedi Quentin keskin bir tonla. *Bu* bir abartma değil mi sence. Tabii ki öyle, dedi Kate yumuşak bir sesle, yalnızca şaka yapıyordum, yani şaka yapmak istememiştim. Biliyorum, dedi Quentin gözünde yaşlarla, Kate de ona sarıldı ve iyi, bu gece gittiğimde çiçek götürmeyeyim bari, dedi, ne istiyor, Quentin de Max'a bakılırsa, çikolataya bayılır, dedi. Başka bir şey var mı, diye sordu Kate, yani çikolata gibi ama onun dışında bir şey. Meyankökü şekeri, dedi Quentin, burnunu silerek. Peki onun dışında. Şimdi de *sen* abartmıyor musun, dedi Quentin gülümseyerek. Haklısın, dedi Kate, peki eğer ona bir kutu dolusu abur cubur götürmek istiyorsam, çikolata ve meyankökü şekeri dışında başka ne olabilir. Jelibon, dedi Quentin.

Paolo'ya bakılırsa yalnız kalmak istemiyordu ve ilk hafta boyunca pek çok insan geldi ziyaretine, Jamaikalı hemşire, o kattaki diğer hastaların, fazla olan çiçekleri almaktan mutluluk duyacağını söyledi, insanlar da ziyarete gelmekten korkmuyordu, eski günlerdeki gibi değildi, dedi Kate, Aileen'e, hastanede artık farklı koşullarda bile kalmıyorlar, Huda'nın dediği gibi, bu odanın kapısında, birkaç yıl öncesindeki gibi ziyaretçileri hastalığın bulaşma olasılığına karşı uyarın hiçbir şey yok; dahası iki kişilik bir odada kalıyor ve Orson'a söylediği gibi, perdenin öbür tarafındaki yaşlı adam (gidici, diyordu Stephen) bu hastalığa yakalanmamış bile, o yüzden, diye sürdürdü Kate, gerçekten gidip görmelisin onu, seni görünce sevinir, insanların ziyaretine gelmesi onu mutlu ediyor, korktuğun için gitmezlik etmi-

yorsun, değil mi. Tabii ki hayır, dedi Aileen, ama ne söyleyeceğimi bilmiyorum, kendimi garip hissedermişim gibi geliyor, o da bunu fark edecek ve o zaman ona iyilik filan etmiş olmayacağım, değil mi. Ama hiçbir şeyin farkına varmaz ki, dedi Kate, Aileen'in eline yavaşça vurarak, öyle değil, sandığın gibi değil, insanları yargılayıp orada bulunma nedenlerini düşünmüyor, dostlarını görmekten mutlu oluyor yalnızca. Ama ben onun dostu olmadım hiç, dedi Aileen, sen dostusun, seni hep sevmiştir, seninle Nora hakkında konuştuğunu söylemiştin bana, benden hoşlandığını biliyorum, beni çekici de buluyor hatta, ama sana saygı duyuyor. Fakat Wesley'ye göre Aileen'in ziyaret konusunda bu kadar cimri olmasının nedeni onunla hiç baş başa kalamamasıydı, o geldiğinde odada hep başkaları oluyordu ve onlar gittiğinde de daha başkaları geliyordu, ona yıllardır aşıkta ve arada sırada yatmanın ötesinde bir şeyler yaptığı, gerçekten sevdiği bir kadın dostu olacaksa, dedi Donny, ve Tanrım, dedi Victor, onu o yıllarda tanımıştı, Nora için deli oluyordu o, ve yürek parçalayıcı bir çifttiler, iki aksi melek gibiydi, Aileen'in o kadın olamayışına içerlemesini anlayabiliyorum.

Ve arkadaşlarından bazıları, her gün gelenler, koridor da doktorun yolunu kestiğinde, en bilgili soruları soran Stephen olmuştu, haftada birkaç defa (Greg'in, artık dayanamadığı için okumayı bıraktığını itiraf ettiği) *Times*'da çıkan hikayeleri değil, burada ve İngiltere'de ve Fransa'da yayımlanan tıp dergilerinde çıkan makaleleri izliyor ve hastalıkla ilgili adı çok geçen bir araştırma yürüten ve Paris'in önde gelen doktorlarından biri olan kişiyi de tanıyordu,

ama doktoru, zatürreenin yaşamsal tehlike yaratmadığını, ateşinin düşmekte olduğunu, tabii hala zayıf olduğunu ama antibiyotiklere iyi yanıt verdiğini, hastanedeki kalış süresini tamamlaması gerektiğini, bunun da en azından yirmi bir gün damardan ilaç tedavisine devam etmek demek olduğunu, ancak ondan sonra yeni ilaca başlayabileceklerini, onu protokole sokma olasılığından umutlu olduğunu söylemekle yetinmişti; Victor da yemek yerken o kadar zorlanıyorsa (hastane yemeklerini yemesi için onu ikna etmeye çalışan herkese, yemeğin tadını alamadığını, ağzında garip, metalik bir tat olduğunu söylüyordu) dostlarının ona onca çikolata getirmesinin iyi bir şey olamayacağını söylediğinde, doktor gülümsedi yalnızca ve bu gibi vakalarda hastanın moralinin de önemli bir unsur olduğunu ve eğer çikolata onun kendisini daha iyi hissetmesini sağlıyorsa bunda bir kötülük göremediğini söyledi, bu da Stephen'ı endişelendirdi, daha sonra Donny'ye öyle demişti, çünkü günün ileri teknoloji tıp biliminin tabularına inanmak istiyorlardı, ama bu iç rahatlatan bir dosdoğrulukla konuşan, gümüş saçlı hastalık uzmanı, sık sık gazetelerde çıkan bu kadın gelmiş, ballı çayın ya da tavuk suyuna çorbanın hastaya penisilin kadar yararlı olduğunu ailesine anlatan eski toprak bir kasaba doktoru gibi konuşuyordu, Max'ın dediği gibi bu, onu tedavi ediyormuş gibi yaptıkları, ne yapacaklarını bilmedikleri ya da, daha doğrusu, Xavier'in araya girip söylediği gibi, ne bok yediklerinden haberlerinin olmadığı, gerçekte, Hilda'nın durumun ciddiyetini vurgulayarak dediği gibi asıl gerçekte, doktorların aslında hiçbir umutları olmadığı anlamına gelebilirdi.

AIDS'in toplumu kasıp kavurmaya başladığı yıllarda, New York'lu bir adam bu amansız hastalığın belirtilerini göstermeye başlar. Manhattan'ın eğitimli seçkin tabakasına ait geniş arkadaş çevresi, kullandığı ilaçlardan tuttuğu günlüğe kadar hastalık sürecini konuşurken, bir yandan kendi ölümlerini düşünür. Hastalık, asla yalnızca hastaya ait değildir. Sontag'ın bir dostunun hastalığa yakalanmasını öğrendiği gün bir oturuşta kaleme aldığı öykü ile *AIDS ve Metaforları*'ndan bir bölümü birlikte sunuyoruz.

#amerikanmodernleri #aidskrizi #doksanlar #newyork
#hastane #ölüm

canyayinlari.com | f | i | t canyayinlari

uzun öykü

ISBN 978-975-07-4237-8

9 789750 742378